

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, професионално направление 3.7 „Администрация и управление”, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”

на тема „Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието“

Докторант: Шарон Сегев Лави

Научен ръководител: проф. д.н. Вяра Славянска

Изготвил становището: доц. д-р Даниела Михалева

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед на Ректора на ВСУ “Черноризец Храбър” № 194 от 27.03.2026 г. за назначаване на научно жури, както и от представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд и справка за наукометричните показатели.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията е посветена на значими и актуални проблеми за влиянието на лидерските стилове върху мотивацията и поведението на педагогическия персонал в училищното образование на Република Израел. В този контекст дисертационният труд изследва ключови аспекти и анализира организационните връзки между управленското поведение и нагласите на служителите. Разглежда актуалния и значим въпрос за влиянието на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в израелските училища, в рамките на образователна система, в условия на засилени структурни реформи, недостиг на кадри и високи нива на професионално прегаряне.

Дисертационният труд е с обем 170 страници и се състои от въведение, основен текст в три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Основният текст съдържа 12 таблици и 3 фигури. Списъкът с литературните източници се състои от 190 заглавия на английски език, както и източници от Интернет. Позоваванията са използвани и цитирани коректно.

Във въведението се обосновава изборът на темата от гледна точка на нейната актуалност, значимост и практическа приложимост. Обектът и предметът на изследването са определени правилно. Коректно са формулирани изследователският проблем, авторската теза, целта на дисертационния труд и поставените за решаване задачи. Посочени са ограниченията по изследваната проблематика и използваният научен инструментариум.

Актуалността на дисертационния труд е обоснована правилно, която се определя от нарастващата необходимост от усъвършенстване на лидерските практики в образователните институции за справяне с предизвикателства като текучеството на учители и необходимостта от доброволен принос, надхвърлящ формалните задължения. Въведението поставя основата за осмислянето на трансформационното лидерство като подход, който има потенциал да смекчи част от тези предизвикателства чрез формиране на по-силна ангажираност сред учителите и чрез насърчаване на поведение, което надхвърля формалните изисквания на длъжността и допринася за по-добра организационна среда.

Ясно е открит изследователският проблем, който произтича от дефицита на знания относно това как точно се проявяват ефектите на трансформационното лидерство върху организационната ангажираност и гражданското поведение в специфичния израелски образователен контекст.

По подходящ начин са посочени ограниченията на изследването, включително субективният характер на самооценъчните данни.

Методиката на изследването е избрана правилно, като количественият подход е съчетан с дескриптивен и корелационен изследователски дизайн.

Структурата на дисертационния труд е адекватна на определените обект и предмет на изследването, поставените цел, задачи и защитаваната теза.

В съответствие с възприетата структура, в изложението на дисертационния труд, последователно и логично са предложени коментари, анализи и оценки, отнасящи се до:

- 1) Ключови теоретични аспекти на трансформационното лидерство като инструмент за управление на човешките ресурси, разгледано чрез неговите измерения (интелектуално стимулиране, вдъхновяваща мотивация, идеализирано влияние и индивидуализирано отношение), съчетано с теоретичен преглед на трикомпонентния модел на организационна ангажираност и същността на организационното гражданско поведение (първа глава).

2) Националният контекст и специфичните предизвикателства пред училищната система на Израел, връзката между лидерските стилове и удовлетвореността на педагогическия състав в израелските училища, както и културните особености при проявлението на лидерските практики сред различните общности и измеренията на трансформационното лидерство, ангажираността и организационното гражданско поведение в образователна среда (втора глава)

3) Проектирането и прилагането на методологическа рамка за количествено емпирично изследване, проведено сред извадка от 110 учители от градски училища. Емпиричното изследване потвърждава необходимостта от подобрения в лидерските практики и препоръчва конкретни действия с потенциал да повишат организационната ангажираност и организационното гражданско поведение. Действията включват разработване на програми за подобряване на уменията на директорите в областта на трансформационното лидерство, както и създаване на по-ефективни системи за осигуряване на признание и възнаграждение с цел мотивиране на учителите. (трета глава).

Заклучението следва логиката на изложението и представя постигнатите от автора резултати. Приложената справка за наукометричните показатели показва, че кандидатът покрива минималните национални изисквания по ЗРАСРБ. Нямам съмнения за плагиатство в представения дисертационен труд. В хода на процедурата не са установени и не са получени писмени сигнали за плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

II. РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Получените резултати пряко кореспондират с поставените в началото цел, изследователски задачи и изследователска теза, а именно:

1) Извършен е цялостен систематизиран теоретичен анализ на концепциите за трансформационно лидерство, организационна ангажираност и организационно гражданско поведение в сферата на образованието.

2) Разработен е процедурен модел и работеща концептуална рамка за изследване на преките и косвените връзки между лидерското поведение на директорите и нагласите на учителите.

3) Извършено е научно преосмисляне на универсалния характер на теорията за трансформационното лидерство, като емпирично са доказани нейните контекстуални и

институционални ограничения в рамките на централизираната публична образователна система.

4) Идентифицирани са и са класифицирани ключови алтернативни фактори на организационната среда (училищен климат, системи за подкрепа, автономия и професионално признание), които оказват по-непосредствено влияние върху учителското поведение от лидерския стил.

5) Формулирани са приложими препоръки и насоки за образователните мениджъри, насочени към подобряване на програмите за лидерска подготовка и изграждане на многостранни системи за признание и насърчаване на служителите.

Приемам посочените в автореферата приноси, така както са формулирани от докторанта. Приносите са негово лично дело и имат характер на доразвиване и обогатяване на съществуващата теория и практика.

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът отразява релевантно структурата и съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти, резултати и изводи от изследването.

По дисертационния труд са посочени 3 самостоятелни публикации в научни издания (две статии в *E-Journal VFU* и един доклад в сборник от научна конференция), които представят съществени части от научната разработка и популяризират получените резултати в академичната общност.

IV. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДОКТОРАНТА

С оглед на високата научна стойност на представения дисертационен труд и с цел подпомагане на бъдещата научноизследователска и научно-приложна дейност на кандидата, мога да отправя следните съдържателни препоръки:

1) Тъй като дисертацията на настоящия етап има характер на солиден „ситуационен анализ“, очертаващ границите на мениджърските теории в публичния сектор, приложният характер на научния труд би спечелил, ако направените анализи се трансформират в конкретен приложен продукт. Препоръчвам на кандидата да преведе емпиричните си открития в методическа матрица (или скрининг инструмент) за оценка на организационното отчуждение на учителите, която да бъде предложена на регионалните образователни инспекторати в Израел за диагностика на организационната среда преди стартиране на административни реформи.

2) При представянето на данните в Глава трета се забелязва тенденция към преобладаващо дескриптивно описание на графичния и табличния материал. Насочвам вниманието на докторанта към това, че при последващи публикации фокусът трябва да се измести от механичното коментиране на проценти и средни стойности към по-задълбочен факторен и дисперсионен анализ, който да търси дълбочинните организационни причини за получените стойности.

3) Предвид факта, че трудът е написан на английски език и разглежда изключително ценен от научна гледна точка „отрицателен“ емпиричен резултат (който очертава границите на приложимост на западните мениджърски теории в специфична национална среда), препоръчвам на докторанта да публикува основните статистически модели и изводи в международни научни списания, реферирани в световните бази данни Scopus и Web of Science.

Направените препоръки са насочени към бъдещата научноизследователска работа на кандидата, не намаляват достойнствата на представения труд и не се отразяват на положителната ми оценка за него..

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното дотук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника към него.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласува „за“ присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на **ШАРОН СЕГЕВ ЛАВИ** за разработения от него дисертационен труд на тема „Влияние на трансформационното лидерство върху организационния ангажимент и организационното гражданско поведение в организацията в областта на образованието“, ПН 3.7 Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

22.05.2026 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

доц.д-р Даниела Михалева